

Onterecht veroordeeld

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Marieke Damen

Onterecht veroordeeld

9 spraakmakende zaken over mensen die
onschuldig in de cel belandden

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 6822 6

ISBN 978 90 263 6823 3 (e-book)

© 2026 Marieke Damen

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan

Omslagontwerp Studio Vonk & De Boer

Omslagillustratie © Shutterstock

Foto auteur © Dirk-Jan van Dijk

Ambo|Anthos uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Inhoud

- 1 De verkeerde plaats, het verkeerde moment 7
- 2 Deskundigengeweld 36
- 3 De klokkenluider 66
- 4 De minderjarige 95
- 5 Gruwelijke getuigenissen 123
- 6 30 moorden? 145
- 7 Deutsche Gründlichkeit 167
- 8 De jurk van Malgosia 186
- 9 Drugsbaron 213

EPILOOG 247

Negen verhalen en wat we van ze kunnen leren

Dr. Linda Geven

Nawoord 257

Dankwoord 259

Bronvermelding 261

Literatuurlijst 263

De verkeerde plaats, het verkeerde moment

In de jaren tachtig reikte de invloed van de Siciliaanse Cosa Nostra tot diep in de politiek, economie en zelfs de politie. Een relatief kleine maffiafamilie uit Corleone won onder leiding van Salvatore 'Totò' Riina terrein door honderden, zo niet duizenden leden van rivaliserende maffiafamilies uit te moorden. De Italiaanse staat moest wel ingrijpen. De premier gaf onderzoeksrechters Giovanni Falcone en Paolo Borsellino de volmacht om zich volledig te richten op de maffiabestrijding. Met succes, want honderden maffiosi werden destijds in een groot proces veroordeeld tot zware gevangenisstraffen.

Hierop ontketende Riina een oorlog tegen de staat. In het voorjaar van 1992 dompelde hij elf families in rouw toen Falcone, diens vrouw, Borsellino en in totaal acht lijfwachten met bombardementen om het leven werden gebracht.

Een golf van woede raasde over de Italiaanse bevolking. Politie, justitie en politiek zetten zich gezamenlijk in om een structurele antimaffiastrategie op te zetten, waarbij ook de *carabinieri* (de militaire politie) een belangrijke rol speelden. Onderdeel hiervan was het speciale elitekorps ROS onder leiding van de ervaren officier Sergio De Caprio, beter bekend als Capitano Ultimo. Op 15 januari 1993 arresteerden hij en zijn team maffiabaas Riina, wat hem in Italië een heldenstatus opleverde.

13 februari 1992 – Carabinieri

Gian Mario Doneddu werkte voor de ROS van de carabinieri in Genua die zich bezighield met een speciale missie. Onder de naam Operatie Pantera hadden zij het doel om een drugsbende op te pakken. Op wonderbaarlijke wijze was het Doneddu gelukt om te infiltreren in een Colombiaanse drugsbende die een cocaïnelijn had gelegd met Italië. Doneddu had het zelfs zover geschopt dat hij het vertrouwen had gewonnen van drugsbaas Cardona en samen met hem door de Milanese straten scheurde. Als een soort lijfwacht klitte hij met hem samen, maar intussen hield hij alles nauwlettend in de gaten en prentte hij relevante gezichten en namen in zijn getrainde geheugen, wachtend op het juiste moment om de bende op te rollen.

Het eliteteam van Genua stond onder leiding van kolonel Michele Riccio die de operationele leiding toevertrouwde aan Capitano Ultimo. Die middag stond iedereen die aan Operatie Pantera werkte op scherp, want vandaag zouden er arrestaties gaan plaatsvinden.

Ergens tussen drie en vier uur 's middags gingen Doneddu en Cardona op weg naar een restaurant in het centrum van Milaan voor een ontmoeting met hun afnemers, de Crisafulli's. De maffiafamilie Crisafulli had haar thuisbasis Sicilië eind jaren vijftig verruild voor Milaan en opereerde sindsdien van daaruit. De man die namens hen kwam onderhandelen heette Bianchi. Hij was natuurlijk niet alleen gekomen. Doneddu zag achter hem een dertiger van ongeveer een meter tachtig met grijzend haar die stil de omgeving observeerde. Het was Doneddu duidelijk: de rol van deze man was toezicht houden. De deal was snel rond en kon nog diezelfde dag uitgevoerd worden.

De mannen spraken af om de overdracht van drugs en geld bij Motel AGIP in Assago, een voorstadje ten zuiden van Milaan, te laten plaatsvinden. In totaal hadden de Colombianen 288 kilo cocaïne via de haven van Genua Italië binnengesmokkeld, en die dag

zou er 50 kilo aan Bianchi overgedragen worden.

Cardona en Doneddu stapten in een Mercedes en reden naar het motel. De ROS-leden stonden op verschillende plekken in Milaan klaar om in actie te komen. Ook bij Motel AGIP stonden carabinieri en een observatieteam onder leiding van Piccolo paraat. Piccolo zag Bianchi met een van zijn helpers, Insolito, uit een bordeauxrode Fiat Tipo stappen. Achter het stuur bleef een man zitten van rond de dertig met grijzend haar. Stil, maar alert.

Bianchi en Insolito spraken een minuut of vijftien met Cardona voor ze hem een koffer overhandigden. Piccolo keek naar de Fiat Tipo die enkele meters verder geparkeerd stond met daarin de grijzende dertiger. Hij kon de eerste drie tekens van het kenteken ontwaren en noteerde die.

Via de ether communiceerden de verschillende teams van de carabinieri met elkaar. De leden voerden alles volgens de heersende protocollen uit om de grote bandieten die ze in het vizier hadden geen centimeter juridische speling te geven.

De Mercedes van Cardona en de Fiat Tipo kwamen in beweging en reden naar een ander hotel dat zich ook aan de snelweg ten zuiden van Milaan bevond. Daar stond een lichtblauwe Fiat Uno klaar. Insolito nam het pakket met de drugs aan, stapte in de Fiat Uno en ging op weg naar de ringweg van Milaan. Vlak voor hem reed de Tipo, waar nu alleen nog de bestuurder met het grijzende haar in zat.

Terwijl de Mercedes in de richting van Genua reed, de havenstad anderhalf uur ten zuiden van Milaan, stopten de Tipo en de Uno naast elkaar voor het rode verkeerslicht. Insolito en de bestuurder van de Tipo zochten oogcontact en maakten een handgebaar naar elkaar, alsof ze hun volgende stap communiceerden. Capitano Ultimo noteerde vluchtig het kenteken van de rode Fiat Tipo. Over de ether klonk een opgewonden brigadier De Carlo die deel uitmaakte van het observatieteam: 'Attenzione, in de Tipo zit iemand die ik ken.'

De auto's zetten zich in beweging en stuurden de westelijke ring-

weg rond Milaan op en vervolgden hun weg naar het noorden. De carabinieri hadden extra mankracht bestaande uit hun Milanese collega's, waardoor ze de Tipo en Uno subtiel en dynamisch konden schaduwen.

Voor Capitano Ultimo was het duidelijk dat de Fiat Tipo een voorrijder was van de Uno waar het pakket met de drugs in was verstopt. Voorrijders hadden als taak om te monitoren op mogelijk gevaar en waren altijd verbonden aan de drugsauto, zonder al te veel op te vallen. Maar deze speciale eenheid van de carabinieri was goedgetraind. Zij wist uit ervaring hoe zware bendes opereerden en dus hield ze beide auto's in het vizier.

Inmiddels was het rond achten. De avond was gevallen. De regen maakte het zicht slecht, maar door hun jarenlange ervaring op dit terrein wisten ze de auto's tientallen kilometers op de ringweg van Milaan te blijven schaduwen, wachtend op het juiste moment om de boeven te vangen.

De Uno en de Tipo draaiden de oostelijke ringweg naar Venetië op, en namen de afrit ter hoogte van Cormano. Inmiddels hadden ze een halve ronde om Milaan gereden.

Bij het verkeerslicht aan het einde van de afrit stopten de auto's weer naast elkaar. De grijzende dertiger stapte uit de Tipo en liep naar Insolito, die in de Uno bleef zitten en zijn raampje naar beneden deed. De mannen praatten en lachten een minuutje. Vervolgens stapte de bestuurder weer in zijn Tipo en toen ze allebei een andere kant op reden, besloten de carabinieri om de Uno te volgen. Daar zaten immers de drugs in verstopt. Kort daarna arresteerden ze Insolito.

Najaar 1993

Een paar dagen na Operatie Pantera kwam in Italië een ware revolutie op gang toen politicus Mario Chiesa, lid van de socialistische partij, werd opgepakt op verdenking van corruptie. Hij was de eerste dominosteen die viel in een politiek corrupt systeem waarbij steekpenningen eerder de norm waren dan een incident.

De arrestatie van Mario Chiesa mondde uit in de manipulatie, een grootschalig gerechtelijk onderzoek waarbij meer dan de helft van het Italiaanse parlement verdacht werd van corruptie. Honderden stadsbesturen raakten ontwricht, omdat medewerkers werden gearresteerd. De vier heersende politieke partijen kwamen onvermijdelijk ten val en daarmee zagen nieuw opgerichte partijen hun kans om te regeren.

Op de achtergrond van deze woelige periode liepen het onderzoek en het proces tegen de verdachten van Operatie Pantera, want naast die politieke boeven, had de rechterlijke macht ook nog genoeg drugscriminelen die vervolgd moesten worden.

Het bonte gezelschap dat elkaar kende uit de internationale drugs-wereld zat naast elkaar in de beklagdenbank. Tien man, onder wie Bianchi, Insolito, Cardona en Barillà, zoals de mysterieuze grijzende dertiger die de bordeauxrode Fiat Tipo had bestuurd, bleek te heten. De carabinieri hadden hem kort na de arrestatie van Insolito opgepakt en daarmee waren de belangrijkste figuren achter de tralies gezet.

Maar deze Daniele Barillà zwom, ondanks alle bewijzen, tegen de stroom van de andere verdachten in. Waar Bianchi en consorten het klappen van de zweep kenden en afstevenden op een deal voor strafvermindering, beweerde deze man bij hoog en bij laag dat hij onschuldig was.

13 februari 1992 – Daniele Barillà

‘Dag mam,’ zei de eenendertigjarige Daniele, voor hij de deur van zijn bedrijf achter zich dichttrok. Zijn moeder bleef achter met de twaalf medewerkers die Daniele in dienst had om de onderdelen van bromfietsen te assembleren. De Italiaanse producent Piaggio was een goede klant van Daniele en liet zijn bedrijf floreren. Het was fijn dat zijn moeder hem met de boekhouding kon helpen.

Als jongste uit een arm gezin uit Calabrië had Daniele het verder geschopt dan in de lijn der verwachting lag. Toen hij klein was, ver-

huisde het gezin vanuit Calabrië naar Milaan, waar zijn vader hen al snel na aankomst in de steek liet. Vanaf dat moment stond zijn moeder er met drie kleine kinderen alleen voor.

Nu hij volwassen was, zag Daniele zijn vader nog slechts sporadisch. Zijn oudste broer had echter het verraad van zijn vader nooit kunnen verwerken, was op het slechte pad geraakt en in de gevangenis beland. Daniele's zus Grazia werkte in een textielfabriek in Nova, was getrouwd met Stefano en samen hadden ze twee kleine kinderen. Met haar had Daniele goed contact.

Later die dag zou Daniele, zoals hij regelmatig deed, bij haar gaan eten, maar eerst moest hij naar een winkel in Milaan om een onderdeel van zijn printer op te halen.

De rolluiken van de winkel waren nog dicht, dus er zat niets anders op dan te wachten tot ze opengingen. Om halfvier kwam medewerkster Laura bij de winkel aan en liet de wachtende Daniele binnen. In principe had ze hem binnen enkele minuten kunnen helpen, maar blijkbaar was Daniele's kennis van computers en printers zo minimaal dat hij, tot haar frustratie, bijna twee uur van haar tijd in beslag nam. Terwijl hij eindelijk de winkel uit liep, noteerde Laura opgelucht de gegevens van zijn aankoop op de klantkaart.

Te midden van een aantal werknemers en zijn moeder kreeg Daniele de printer ook maar met moeite aan de gang, waardoor ze pas iets voor zeven uur het bedrijfspand verlieten. Daniele zette zijn moeder thuis af en reed door naar zijn zus, waar hij nog net even kort met Stefano kon praten voor zijn zwager weg moest voor een afspraak met de tandarts.

Grazia zat in de keuken met een Italiaanse pasta met broccoli op hem te wachten. Daniele hield niet van broccoli en terwijl hij met lange tanden zat te eten, dacht hij aan zijn vriendin Donatella met wie hij om halftien had afgesproken. Ze hadden een serieuze relatie, hadden al eens gesproken over trouwen en het stichten van een gezin. Ter plekke besloot hij de volgende dag niet naar de zaak te gaan, maar ook Valentijnsdag met haar door te brengen. Dat was tenslotte de dag van de liefde. En met wie kon je die beter doorbren-

gen dan met de vrouw van wie je hield? Hij stond te popelen om haar die avond weer te zien, maar het was nog lang geen halftien, dus hij had nog wat tijd te doden.

Onderweg naar zijn stamkroeg Bar Nuovo stopte hij iets voor acht uur bij het huis van zijn neef Salvatore, die bij zijn vader in Nova Milanese woonde, een voorstadje van Milaan. Na het horen van de claxon van Daniele's auto kwam Salvatore naar buiten met de gebruikelijke cheque van 500.000 lire in zijn hand. De cheque was afkomstig van het invaliditeitspensioen van zijn vader en Daniele wisselde die elke maand bij de bank in.

Hij stopte de cheque in zijn zak en vervolgde zijn weg naar Bar Nuovo, waar hij en zijn vrienden bijna dagelijks kwamen. Binnen kruiste zijn blik die van Aurelio, een banketbakker met wie hij niet veel ophad. Zwijgend wendden de mannen hun ogen af, beiden niet van plan ook maar een woord aan de ander te verspillen.

Voor hij bij zijn vrienden ging zitten, bestelde Daniele een koffie. Terwijl hij een poosje met hen zat te praten, schoot hem te binnen dat hij nog hondenvoer moest kopen voor zijn dobermann Ringo. Snel vertrok hij naar de Euromercato een paar honderd meter verderop, kocht een blik voer en reed via een zijstraat terug om een verkeerslicht te ontlopen. Het was inmiddels bijna halfnegen.

Even verderop zag hij een lichtblauwe Fiat Uno stilstaan met eromheen mannen van de carabinieri. Shit, dacht Daniele, die controle gaat me fikse vertraging bezorgen.

Een paar dagen eerder had hij een gloednieuwe, bordeauxrode Fiat Tipo gekocht die beschikte over een autotelefoon. Hoewel hij dat meer als statussymbool beschouwde, kwam het hem nu ook echt van pas. Hij belde Donatella en liet haar weten dat hij misschien iets later zou komen. Zijdelings registreerde hij dat er een witte Volkswagen Golf van de carabinieri zijn kant op leek te komen. Of ging hij weer weg? Nee, hij keerde terug. Plotseling vlogen de voorportieren van zijn auto open. Hij hoorde geschreeuw, bevelen. Het schijnsel van een zaklamp. Twee mannen van de carabi-

nieri sprongen bij hem naar binnen. Onder luid geschreeuw grepen ze Daniele vast en sleurden hem uit de auto. Voor hij besepte wat er gebeurde smeten de mannen hem hardhandig op de grond. De cheque van zijn neef belandde naast hem op het asfalt. Het volgende moment gleden handen fouillerend over zijn lichaam. Met zijn hoofd tegen de straat gedrukt kon Daniele nog net zien dat de carabinieri zijn auto van boven tot onder doorzochten.

Daniele vroeg geschrokken wat er aan de hand was, maar de mannen van de carabinieri gaven geen antwoord. In plaats daarvan pakten ze hem vast, trokken hem overeind en bedekten zijn hoofd door er een jas overheen te gooien.

Zonder uitleg brachten ze hem naar de kazerne waar Daniele in een kelder werd gegoooid. Hij keek rond, verdwaasd door wat hem zojuist was overkomen. De ruimte was groot, maar kil. Een felle lamp aan het plafond verblindde hem als hij erin keek. Dit is een vergissing, dacht hij. Ze komen er zo wel achter.

Een man kwam binnen en liep op hem af. Hij zei niets, keek hem alleen maar aan. Vanuit het niets schoot zijn been omhoog, waarbij zijn legerkist Daniele trefzeker en hard in zijn gezicht raakte. Een tand brak af, bloed gutste uit zijn mond en besmeurde zijn gezicht, dat begon te kloppen van de pijn.

Hij en andere mannen van de carabinieri probeerden hem iets te laten bekennen, maar Daniele begreep er niets van. Ondanks het pak slaag en de angst die hij voelde, hield hij vol dat hij niet wist waarvoor hij daar zat. Hij vertelde steeds de dingen die hij die middag en avond had gedaan. De winkel van de printer, zijn zus, de kroeg en zijn bezoek aan de Euromercato. Het haalde allemaal niets uit.

Tot diep in de nacht werd hij ondervraagd. Donatella schoot door zijn hoofd. Zij zou zich inmiddels vast zorgen om hem maken. Hij was uitgeput en wilde nog maar één ding: slapen. Maar steeds als hij wegviel, sloegen ze hem wakker in een poging een bekentenis los te krijgen. Rond halfvijf's ochtends schreeuwde een

van de mannen hem toe dat ze 50 kilo cocaïne bij hem hadden gevonden. Cocaïne, dacht Daniele. Dat was het dus. Vreemd genoeg voelde hij een soort opluchting, want nu zou het goed komen. Met cocaïne had hij immers niets te maken.

Jaren geleden, toen hij nog met vrienden in de kansarme straten van de Milanese buitenwijken en dorpen rondsjuowde, had hij ooit heel kort vastgezet voor drugsbezit. Hij was zo'n jongen van de straat. Een arm gezin, geen vader en een moeder die zich over de kop werkte om haar drie kinderen eten te kunnen geven. Met zo'n tien tot vijftien kwajongens maakte Daniele het werk van de agenten in die buurten interessant, maar na dat incident had Daniele zich verre gehouden van drugs en had hij zijn focus gelegd op het bouwen aan zijn bedrijf, op Donatella en zijn toekomst met haar. Daar hoorden geen drugs in thuis.

Maar de carabinieri hadden dit vergriep ontdekt.

Capitano Ultimo kwam de kelder in. Hij stopte voor Daniele en zei: 'Jij bent een baksteen en als ik de juiste baksteen weghaal, stort het hele huis in.'

Daniele kon praten tot hij een ons woog, maar diezelfde avond nog werd hij officieel verdacht van deelname aan een criminele organisatie. Maar liefst zes hooggeplaatste heren van de carabinieri ondertekenden het proces-verbaal, onder wie kolonel Michele Riccio, 'Capitano Ultimo' Sergio De Caprio en brigadier De Carlo, die hem had herkend.

Ook in dat verslag stond zijn kenteken MI 0V7141 vermeld, dat ze tijdens de achtervolging hadden genoteerd.

Het bewijs leek zo waterdicht dat alles wat Daniele probeerde te zeggen al gedooft was voor het zijn mond had verlaten. Zijn mond waaruit een tand ontbrak.

Vroeg in de ochtend van Valentijnsdag mocht Daniele de kelder van de kazerne uit. Alles beter dan daar, dacht hij, hoewel hij wist dat

hij naar de gevangenis in San Vittore werd gebracht. Hij voelde zich slecht, uitgeput en zijn hele lichaam deed pijn, maar de wetenschap dat er een vergissing werd gemaakt hield hem overeind.

De auto die hem naar San Vittore zou brengen, startte niet. De agenten droegen Daniele op om uit te stappen en de auto te duwen. Daniele gehoorzaamde en zag dat een andere gevangene hetzelfde was opgedragen. Op het moment dat ze hun gewicht tegen de bolide lieten zakken, kruisten hun blikken. Verbijstering gleed over het gezicht van de man. Vervolgens maakte hij een handgebaar, alsof hij zich afvroeg wat Daniele daar moest, wisselde een blik met de agenten en zei: 'Maar deze heeft er niets mee te maken. Wie is hij?'

De man heette Carmine Insolito en hij was de vorige avond uit zijn lichtblauwe Fiat Uno getrokken en betrapt met 50 kilo cocaïne.

De agenten tot wie hij zich had gewend namen hem niet serieus.

Daniele kreeg het pas echt benauwd toen hij de inhoud van het proces-verbaal onder ogen kreeg. Hierin was opgenomen dat er in de Fiat Uno 50 kilo cocaïne was gevonden en dat de carabinieri die auto, samen met de Tipo – volgens de carabinieri de Tipo met Danieles kenteken – drie kwartier lang hadden gevolgd, op niet meer dan twintig meter afstand. Hoe kon hij iets weerleggen wat deze zes zwaargewichten van de carabinieri hadden verklaard? Het enige wat hij kon doen was zijn verhaal blijven vertellen in de hoop dat iemand hem uiteindelijk zou geloven.

Terwijl hij de officier van justitie ervan probeerde te overtuigen dat hij Insolito niet kende en zich verdedigde door zijn strafblad goed te praten met zijn brandschone leven daarna, hadden de carabinieri ook de top van de drugsbende opgerold. Operatie Pantera werd succesvol afgesloten met de arrestatie van Bianchi, Cardona en nog wat andere Colombianen en landgenoten. Allemaal waren ze opgepakt. Allemaal? Of kon het zo zijn dat er nóg een dertiger rondliep met grijzend haar, van ongeveer een meter tachtig en in het bezit van een bordeauxrode Fiat Tipo?

Daniele voerde aan dat hij meerdere getuigen had. Zijn zus, zijn zwager, werknemers, Laura van de winkel, de vrienden uit de kroeg, zelfs Aurelio noemde hij, maar hij kreeg de indruk dat de officier van justitie hem alleen maar voor de vorm aanhoorde. Zijn leger aan getuigen stond namelijk lijnrecht tegenover de beweringen van verschillende mannen van de carabinieri. Doneddu had Daniele die middag al gesignaleerd bij het restaurant waar de Colombiaanse drugsbaas Cardona de deal met Bianchi sloot. Daarna had Piccolo hem bij het hotel gezien en vervolgens hadden de carabinieri zijn auto gevolgd. Bovendien hadden ze tijdens het schaduwen de eerste drie tekens van zijn kenteken genoteerd en die kwamen overeen met zijn Tipo. Tot slot had brigadier De Carlo hem ook nog herkend.

Het proces-verbaal was in beton gegoten, en zijn getuigen hadden overduidelijk niet de kracht om daardoorheen te breken. Het voelde alsof hij door het opvoeren van al die mensen met slappe smoesjes onder zijn straf uit probeerde te komen.

‘Als u niet bekend, krijgt u twintig jaar,’ zei de officier van justitie onomwonden.

Met die boodschap in zijn oren keerde Daniele terug naar zijn cel. Hij voelde een beklemmende angst en was eenzaam. De muren leken steeds dichterbij op zijn huid te kruipen en langzaam maar zeker glipte alle hoop weg. Het verhaal was rond en hij kon er met geen mogelijkheid een breekijzer tussen krijgen.

Wat hij wel kon doen, móést doen om er niet aan onderdoor te gaan, was zijn vorige leven vergeten. Hij dwong zichzelf niet te veel aan Donatella, zijn moeder of zijn zus te denken. Niet meer aan zijn goedlopende bedrijf, de vrienden in zijn stamkroeg of de vier auto's die zijn rijke leven hadden gesignaliseerd.

Na zijn eerste weekend in San Vittore veerde Daniele op toen er een nieuwe buurman werd binnengebracht. Zag hij het nou goed? Was het echt politicus Mario Chiesa? Ja, het kon niet missen. Deze man kreeg een andere behandeling dan hij. Een betere. Hij mocht

gewoon een pizza bestellen, zag Daniele.

Om te overleven raakte Daniele steeds meer verhard. Of misschien was 'afgestompt' een beter woord. Eind februari schoof de rechtbank van Milaan de zaak door naar Genua, omdat de drugs via die stad Italië waren binnengekomen. Alles moest weer opnieuw. Voor Daniele betekende dit dat hij langer moest wachten, maar er bestond ook de kans dat een andere officier van justitie wel wilde luisteren. Hij besloot een topadvocaat in de arm te nemen en schakelde Spazzali in die hem samen met advocaat Belloni zou vertegenwoordigen. Belloni hoorde zijn cliënt aan, dook in het dossier en ontdekte iets wat hem niet lekker zat. De carabinieri hadden dynamisch geschaduwd. Dat hield in dat verschillende teams die her en der opgesteld stonden, elkaar hadden afgewisseld. Kon het zijn dat hier iets was misgegaan? Kon het zijn dat er een verwisseling van auto's had plaatsgevonden?

Wie honderd procent van Daniele's onschuld overtuigd was, was zijn moeder Lina. Pas na vijftig dagen kreeg ze toestemming haar zoon te bezoeken. Tot die tijd was hij niet toonbaar genoeg geweest door de afranselingen die hij had gekregen. Maar ze was blijven aandringen om haar zoon te zien, tot de gezaghebbers haar niet meer konden weigeren. Ondanks Daniele's vechtlust om de waarheid boven tafel te krijgen, kon hij niet voorkomen dat zijn moeder een schim van zijn vroegere zelf zag. Twee verplegers ondersteunden hem, zodat hij niet omviel toen hij op haar afliep. Zijn gezicht zat vol littekens en blauwe plekken. Zijn ogen waren wijd opengeperd toen hij haar zag. In stilte stiefelde hij op haar af.

'Mijn zoon!' riep ze ontdaan. 'Wat hebben ze je aangedaan?'

Daarna rechtte ze als een trotse Calabrische vrouw haar rug, wendde zich tot de bewakers en fluisterde: 'Behandel mijn zoon goed. Hij heeft niets gedaan.'

Daniele werd verscheurd vanbinnen. De ene kant van hem wilde zijn moeder beschermen tegen het gif van de gevangenis. De andere kant van hem schreeuwde om haar aanwezigheid. Om bij haar uit te huilen, met haar te lachen, haar alles te vertellen wat hem

overkwam. Dit stond hij zichzelf 's nachts toe, in zijn slaap. Zijn dromen brachten hem terug naar zijn oude leven. Zodra hij wakker werd, ging de knop om en trok hij zijn harnas aan.

Hoe langer Belloni erover nadacht, hoe meer hij overtuigd raakte van het idee dat iemand de auto uit het oog was verloren en dat Daniele simpelweg op het verkeerde moment op de verkeerde plaats was. Daarbij was het donker geweest tijdens het schaduwen en waren de weersomstandigheden slecht. Regen kon het zicht hebben vertroebeld. Belloni en Spazzali stonden voor de zware opgave om dit scenario te bewijzen.

Terwijl Belloni dagenlang met Daniele sprak, beval de officier van justitie de identificatie van alle getuigen die Daniele had genoemd tijdens het verhoor op Valentijnsdag.

Die identificatie werd echter halfslachtig uitgevoerd. Alleen de twee eigenaars van Bar Nuovo, Aurelio en wat andere gasten werden geïdentificeerd. Maar niet Laura, die zijn aanwezigheid bij het motel kon ontkrachten, omdat hij haar op dat moment twee uur lang had geërgerd door zijn gebrek aan kennis over een simpele printer.

Hoewel de officier van justitie had opgedragen om na identificatie de eigenaars van de stamkroeg te horen en Daniele's telefoongegevens te onderzoeken op connecties met de drugsbende, gebeurden beide niet. Het leek alsof niemand er trek in had zinloos werk te verrichten voor iets wat al stond als een huis.

Daniele besloot met grover geschut te komen. Naast een topadvocaat liet hij in het begin van de zomer zijn zus en zwager de hulp inroepen van de plaaggeest uit zijn jeugd. Een van de agenten die hij van de straat kende, was namelijk een onderzoeksbureau begonnen. Deze man, ex-agent Fabioni, had meteen al twijfels gehad toen hij in de krant had gelezen dat Daniele was gearresteerd als een van de kopstukken van internationale drugshandel. In zijn herinnering was hij niets meer dan een kwajongen die de grens van goed en kwaad een enkele keer met één been had overgestoken.

Het was ondenkbaar dat hij zo'n hooggeplaatste functie zou hebben in de drugswereld. Hij zei dan ook volmondig ja toen Daniele zus Grazia en haar man zich tot hem wendden. Samen met advocaat Belloni beet hij zich vast in de tijdlijn van Daniele's versie van 13 februari. Hij sprak met de getuigen, met inwoners uit de buurt van de arrestatie. Hij tekende plattegronden, maakte foto's en bestudeerde documenten die relevant waren om zijn onschuld te kunnen bewijzen. Zelfs Aurelio, de banketbakker met wie Daniele niet goed overweg kon, pleitte voor hem. Een reconstructie van alle gegevens die hij had onderzocht, maakte duidelijk dat Daniele zonder enige twijfel de waarheid had verteld. Volgens getuigen hadden de carabinieri Insolito om exact halfnegen gearresteerd en tien tot vijftien minuten later, toen ze al wilden vertrekken, was Daniele in zijn bordeauxrode Fiat Tipo op een presenteerblaadje komen aanrijden. Een dertiger, grijzende haren. Precies de beschrijving die was doorgegeven van de man die even daarvoor met Insolito naast de Uno had gepraat voor ze elk hun eigen weg gingen. Waarom zou de mysterieuze grijzende dertiger teruggaan naar het hol van de leeuw?

De rechtbank in Genua leek dezelfde lijn te volgen als de rechtbank in Milaan. In juli zou er een ontmoeting plaatsvinden tussen infiltrant Doneddu en Daniele, iets wat hem hoop gaf, want dan kon deze man zien dat hij niet degene was die de dappere held voor ogen had.

Maar Doneddu kwam niet opdagen. In plaats daarvan kreeg hij met de officier van justitie te maken die doodleuk zei: 'De carabinieri zijn mijn ogen. Wat zij gezien hebben, heb ik ook gezien.'

Moedeloos door de zoveelste tegenslag ging Daniele bij terugkomst in zijn cel in hongerstaking. Het resultaat was de belofte van de officier van justitie dat ze met de grootst mogelijke zorg naar zijn zaak zouden kijken, maar hij moest wel weer gaan eten. Dat deed hij en hij begon te schrijven. Brief na brief verliet in zijn naam de gevangenis, op weg naar prominente figuren in de rechtsstaat, maar het was niet meer dan tijdverdrijf; het bracht hem nergens.